

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. ie pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/I. Vse pošiljate je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIS

Glasilo Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna štev. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po 2 Din od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Učiteljstvo in pragmatika.

Ljubljana, 13. sept.

Dobili smo zakon o državnih činovnikih, ki je temelj ureditve našega pravnega in materialnega stanja. Še šolski zakon, in imeli bomo vsaj eno podlago, na kateri se bomo nekoliko bolj urejeno gibali kakor dosedaj.

Zakon prinaša »Uradni list« z dne 12. t. m., v kratkem ga prinesejo književne založbe v posebnih izdajah kot brošure, toda s tem zakon še vedno ni zakon, kajti po členu 11. je še dva meseca časa, da se uradništvo porazdeli po grupah položajnih plač. Narodni skupščini se mora v jesenskem zasedanju za leto 1923/24. predložiti šele uredba za porazdelitev uradništva po položajnih plačah. Člen 225. gre pa celo tako daleč, da govori: Ko se izda v dveh mesecih uredba, določena v členu 11. tega zakona, se izvrši najkasneje v treh mesecih potem razvrstitev državnih uslužbencev na podstavi tega zakona in te uredbe.

Torej kar pet mesecev — kar nas dela precej pesimistične!

Ne odrekamo pa, da se da z dobro voljo stvar prav na kratko urediti in izvesti. Zakon o draginskih dokladah, ki ga predvideva člen 46. nam prinese tudi še lahko marsikatero presenečenje, tako da je zaman danes računati — koliko bomo na boljšem! Tudi nam dnevne razmere sproti križajo naše račune.

Je pa še specialnih razmišljanj ob uveljavljanju tega zakona.

Dvomljiva je še uvrstitev strokovnega, meščansko-šolskega učiteljstva. V pošteb bi prišel člen 7., po katerem bi imeli 10% povešek rednih prejemkov izven doklade za otroke, ali pa člen 40., po katerem bi odredil ministrski svet sporazumno s finančnim odborom narodne skupščine posebne doklade na plačo.

Uvrstitev zabavil in učiteljic ženskih ročnih del brez uredbe iz zakona ni razvidna.

Služba je 3 leta začasna — pripravljajna, potem pomožna in za tem glavna. V začasno službo se ne vsteje rok pri vojski in bolezenski dopust preko šest mesecev v začasnem svojstvu.

Naturalno stanovanje se odšteje od stanarine. Doklada za otroke pripada samo enem članu. Upokojenec se povrnejo selilni stroški, če se preseli po polnih službenih letih ob upokojitvi v drugi kraj.

Napredovanje v stroki predpišejo posebne odredbe; enako izidejo posebne uredbe, če se popolnjujejo mesta z natečajmi ali drugače.

Državni uradniki se smejo premeščati na izpraznjena mesta tudi brez svoje volje, toda po neizogibni službeni potrebi. Odredbe o premeščanju ne veljajo za uslužbenca, ki jim je s specialnimi zakoni zajamčena nepremestnost.

Nastavniki vseh šol se ne ocenjujejo po predpisih uradniškega zakona.

Sorodniki do 4. kolena ne smejo biti v neposrednem službenem razmerju, izven onih strok, pri katerih je to po zakonu dopustno.

Prejemki za napredovanje se štejejo do polovice meseca od 1. istega meseca, če pade rok v drugo polovico pa od 1. naslednjega meseca.

Bolezni dopust traja le eno leto, potem se uslužbenec upokoji, če ima dovolj let za pokojnino. Preglede za dopust in upokojitve izvrše državni zdravniki; stroške za nagrade trpi stranka, ki zahteva pregled. Zdravniške nagrade se uredi s pravilnikom. Državni uslužbenec, upokojenec in rodbina imajo v državnih bolnicah pravico do brezplačnega zdravljenja.

Vojaške vaje in služba v vojski med vojno se neokrnjeno glede pravic vstejejo v službena leta, pokojnino in napredovanje.

Pogrebna znaša enomesečne redne prejemke; žena ali otroci dobe dvo-mesečne redne prejemke poleg tega, če nimajo drugih dohodkov.

Uslužbenec s 65 ali celo 60 leti se upokoji.

V krajih, kjer so življenjske razmere posebno težavne, se šteje v pokojnino 8 mesecev za celo leto. Katere krajine so to, določa ministrski svet. Za Južno Srbijo so še posebne določbe.

Pravico do osebne pokojnine se dobi z 10 službenimi leti. Službena doba je 35 let, a tudi manj, če je to določeno s specialnim zakonom. Pokojnina znaša pri 10 službenih letih 50%, za vsako nadaljno polovico leta po 1% več.

Upokojenec, ki niso dosegli še polnih službenih let, se upokojuje še po starih zakonih za dobo treh let, le oni, ki imajo polno službeno dobo se upokoje tudi med to dobo po novem uradniškem zakonu.

O disciplinarnih predpisih več posebej ob priliki.

Učitelji, ki niso smeli biti po dosedanjih zakonih nepremeščeni, ne odpravljani iz službe, se ne postavljajo na razpoložanje in ostanejo nadalje na svojih mestih.

Zakon je stopil v veljavo s 1. septembrom; prejemki po tem zakonu pa veljajo od 1. oktobra. —k.

IVAN DIMNIK:

Kulturno delovanje naših okrajnih učiteljskih društev.

Pričela se je sezija zborovanj in s tem delovanja naših okrajnih učiteljskih društev.

Poleg organizacijskih in administrativnih nalog imajo naša društva važen kulturni pomen in nalogo.

Kulturna naloga naših okrajnih društev se ima razvijati v dveh pravcih, in sicer na znotraj med člani in na zunaj, na polju narodnega prosvetovanja, med nečlani, t. j. med mladino in narodom v najširše plasti.

Med člani se vrši v prvi vrsti v smeri samoizobraževalnega ali nadaljnega izobraževalnega delovanja, kar vrše društva s prirejanjem sistematičnih počitniških socialno-izobraževalnih tečajev, z navajanjem članstva za pravilno izražbo okrajnih in lokalnih učiteljskih knjižnic, s širjenjem stanovskega tiska med članstvom in s prirejanjem predavanj ob priliki društvenih zborovanj.

In prav teh, zadnjih, predavanj se hočem dotakniti danes.

Sistematični socialno - izobraževalni tečaji so za danes radi tehniških in gospodarskih težkoč za nas samo še ideal; okrajne učiteljske knjižnice, kakor lokalne učiteljske knjižnice nimajo sistematike niti glede notne nabave knjig in notranjega izpopolnjevanja, niti glede pravilne in dobre izrabe s strani večine učiteljskega — kar nam izpričujejo statistični podatki okrajnih šolskih nadzornikov; naš stanovski tisk se še premalo odprevelike večine čita, kljub obvezni naročitvi.

Preglejmo, kako je s predavanji pri okrajnih učiteljskih društvih ob priliki zborovanj!

Ako bi bila ta predavanja sistematično urejena, bi vsaj delno lahko nadomeščala počitniške socialno-izobraževalne tečaje.

V pretekli seziji nam statistika izkazuje sledečo sliko glede predavanj:

Predavanja so se vršila pri sledečih društvih: 1. Maribor (dr. učiteljic) (2), 2. Radovljica (4), 3. Ljubljana (mesto) (7), 4. Kranj (4), 5. Logatec (4), 6. Maribor (mesto) (3) 7. Prekmurje (1), 8. Gornji grad (1), 9. Kamnik (3), 10. Ormož (2), 11. Mežica (3), 12. Sv. Lenart (6), 13. Marnberg (3), 14. Savinjsko (3), 15. Maribor (okol.) (3), 16. Ptuj (5), 17. Konjice (4), 18. Celje (7), 19. Novo mesto (2), 20. Ljubljana (dr. učiteljic) (2), 21. Slovenjgradec (3), 22. Krško (2), 23. Belokranjsko (4), 24. Šoštanj (1), 25. Ljutomer (5), 26. Tržiški krožek (2),

27. Kozje (1), 28. Ljubljana (okolica) (1), 29. Šmarje (1), 30. Cerknica (1), 31. Laško (2), 32. Dol. Lendava (1), 33. Brežice-Sevnica (2).

Teme predavanj so bile sledeče: 1. Socialno delo učiteljice, 2. O risanju v osnovni šoli, 3. Potovanje po Bosni in Hercegovini, 4. Podrobni učni načrt prof. Jedlička, 5. Zgodovina škojeloške šole, 6. Šolski voditelj, 7. Srbsko pesništvo, 8. Zakaj ne dosežemo zakonitih učnih in vzgojnih uspehov? 9. Domoljubje, 10. Postanek in razvoj družabnega reda, 11. Protestantska doba in šolstvo v Sloveniji, 12. Duhovna organizacija učiteljstva, 13. Nadaljna izobrazba potom pedagoških krožkov, 14. Praktično vrtnarstvo, 15. Stališče o šolsko reformnih vprašanjih, 16. Eksperimentalna pedagogika, 17. Kulturne institucije v Čehoslovaški, 18. Risanje kot jezik, 19. Čitanje v osnovni šoli, 20. Ibsen in njegova dela, 21. Mariborski okraj iz geološkega stališča, 22. Protituberkulozna liga, 23. Vrline Tyrševega telovadnega sestava, 24. Pri mojih malih, 25. Združevanje nazornosti s sugestijo in posebljevanjem za dosego dobrih učnih uspehov, 26. Šolsko vrtnarstvo v obče, 27. Neomejenost svetovnega prostora, 28. Razvoj srbske književnosti, 29. Slovenski učitelj v Cankarju, 30. Izgovorjava »I« za »v«, 31. Vzgojamo novu generacijo, 32. O telesni vzgoji, 33. Početna obuka srp.-hrv. jezika v osn. školi, 34. Razvoj slovenske drame, 35. Izgovorjava trdega »I«, 36. Pouk srbohrvaščine, 37. Pasja steklina, 38. Podrobni učni načrt za rokotvorni pouk, 39. Šolski odri in mladinske igre, 40. Dr. Vil. Foersterjeva seksualna pedagogika, 41. Kaj zahteva meščanska šola ob prestopu iz ljudske šole? 42. Dušeslovni poizkusi, 43. K reformi zgodovinskega pouka v osnovni šoli, 44. Šolstvo v Rusiji, 45. O lepomisju, 46. Verskonravna vzgoja mladine doma in v šoli, 47. Bivši kulturni delavci v kozjanskem okraju, 48. Podr. učni načrt za ris. v Srazrednici, 49. Zgodovinski pouk v osn. šoli, 50. Zgodovina Slovenjgradca, 51. Slovica v ljudski šoli, 52. Nadzorstvo otrok v odmorih, 53. Etika kot veda, 54. Samouprava v šoli, 55. Učiteljevo delo, 56. Ustanavljanje mladinskih kmetijskih klubov, 57. Popravljanje zvezkov med in izven uč. časa, 58. Življenje kot najdražje — je najhujši boj — in zahteva najresnejše priprave, 59. Zemljevid Brezna, 60. Srbohrv. književnost, 61. Potovanje po Srbiji, 62. V ruskem ujetništvu, 63.

LISTEK.

H. DRUZOVIČ:

Reformne težnje glede šolskega pevskega pouka.

(Konec.)

Iz omenjenih členov učnega načrta za srednje šole je videti, da so se upštevala moderna stremjenja glede umetniškega pouka, ter enakopravnosti umetniških predmetov z znanstvenimi. O nadaljnji usodi tega načrta še poroča zgoraj omenjena publikacija (Gl. prof. dr. II., št. 4) sledeče: Kad se u odboru Glavnog prosvjetnog savjeta odlučivalo, hoče li biti profesora umjetnosti (crtanja i glazbe), kod glasanja su se glasovi raspodelili 5 — 5. Nato je predsedatelj odlučio, da ih ne bude. Ta pojava je upravo nepojmljiva u današnjem vijeku; kod kulturnih pitanja obično se predsjednik odlučio za ono, što je naprednije, kulturnije i potpunije. (Upamo, da v tem oziru še ni izgovorjena zadnja beseda).

V članku: Muzičko obrazovanje u našim školama (Glasnik II., 12) predlaga prof. A. Jaksimović sledeče:

Na srednji školi treba je, da je pevanje obvezan predmet od I.—VI. razreda zaključno. V VII.—VIII. razredu neobvezno. Sviranje na vijolini se smatra kot predmet muzičke nastave u srednjoj školi. U učiteljskih školah se učijo: a) notno pevanje, b) cerkveno pevanje in c) sviranje na vijolini. (Tukaj bode treba zajamčiti našemu neobveznemu klavirskemu pouku nadaljnji obstoj. Učitelj potrebuje krvavo nekaj znanja v igranju na klavirju pri vodstvu pevskih zborov, pri šolskih prireditvah i. dr. Tudi glede formalne muzikalne izobrazbe je klavir neprecenljive vrednosti).

2. Meščanske in osnovne šole.

Radojevičev »Načrt zakona o osnovnih in meščanskih šolah« kaže velik korak v smeri — nazaj. Avtor niti ni poučen o sodobnih stremljenjih glede umetniškega pouka, niti ne pozna stvarne razporedbe naučnih predmetov. V tem oziru ga sestavljatelj srednješolskega načrta daleko nadkriljujejo. Kje ste že kaj takega našli, da figurira petje v vrsti učnih predmetov za strojepisjem, za stenografijo in za ročnimi deli? To nikakor ni stranskega pomena in če izvira iz neznanja — no, potem je pač vsaka beseda odveč. Svetoval bi v kratek pregled Re in o v bro-

šuro: Kunst, Politik, Pädagogik I. Bd., tam se najde na str. 143 razpredelba predmetov, kakršno zahteva to moderna pedagogika. In moderni naj bi bili tudi naši učni načrti! Iz označenega dejstva vidimo, da manjka pri nas enotna poteza, ki bi se morala izražati v osnutku vseh učnih načrtov. Eden je moderno navdahnjen, drugi pa glede našega predmeta več kot predpotopen. Tukaj bo torej treba precejšnje preorientacije. Naša prva zahteva mora torej biti: opustiti je za umetniške predmete naziv »veštine«. S tem izrazom ne označujejo takozvane »spretnosti«, h katerim pa naših predmetov — kakor smo že opetovano dokazali — ne štejemo in to že zaradi njihove notranje bistvenosti, kakor tudi glede učnega postopanja. Vsekakor pa to nazivljanje naše predmete zapostavlja, da, nekako v nič deva, kar se že vidi iz poprej označene razporedbe učnih predmetov. Kot posledica se javlja tista razširjena pomanjkljivost v metodiškem postopanju. Didaktički načrti, ki se uvažujejo pri vsakem drugem pouku, ne pridejo v poštev pri pevskega pouka. Ako si ogledamo v tem oziru razmere drugod, potem se šele v polni meri zavedamo, koliko kulturnih vrednot ostane pri nas neizkoriščenih,

osobito, če mislimo na glasbeno nadarjenost našega naroda. V Nemčiji se n. pr. giblje ves pokret na didaktičkem polju predvsem v smeri metodiškega raziskovanja, teoretiških dokazovanj in eksperimentov. V Angliji, v Franciji, v Švici i. dr. najdemo spet izvedeno enotnost in edinstvenost pouka, in to v celi državi. Francija ima svoje številčno petje. Anglija svojo tonich — do — metodo in Švica spet številčno petje kot pripravo na notno petje. V Nemčiji se hoče uveljaviti Eitzova tonbesedna metoda, ki uporablja primerneje solmizacijske zloge. In če upoštevamo sedaj naše domače razmere, moramo ugotoviti, da se šele v sedanjih dobi javljajo početki sistematskega delovanja na polju šolske pevske didaktike. Sicer pri tem ne smemo prezirati delovanja naših prednikov na tem polju; vendar jim manjka poteze smotnosti. Prvi pokret na polju slovenske pevske didaktike je n. pr. spojen s pedagoškim delovanjem Slomška. Kot pedagoški talent je imel tudi pravo pojmovanje o bistvu pevskega pouka. Zahteval je a) vzbujanje ljubezni do petja ter b) lepo petje. To in nič več zahteva tudi moderna pedagogika. Ko bi se bilo od Slomška započeto delovanje na polju pevske didaktike v njegovem smislu nadaljevalo od istodob-

Gustav Le Bon in njegovi »Psihološki zakoni razvoja narodov«, 64. Kronika Mariborskega učiteljskega okraj. društva, 65. Šolstvo v Italiji, 66. Šolski odri, 67. Delovanje učiteljskih društev in potek zborovanj, 68. Šolstvo v obmejnih krajih, 69. O nervoznosti, 70. Uvod v narodno gospodarstvo, 71. Razvoj Anovške šole, 72. Uporabne naloge v računstvu na vseh stopnjah, 73. Vzgoja značaja, 74. Pirquetov sistem prehrane, 75. Moralno dobro in zlo, 76. Marija Monte Sori, 77. Svetovni mir in vzgoja, 78. Zgodovina Radeč, 79. Pouk risanja, 80. O čebelarstvu, 81. Teharski plemiči, 82. Zavarovanje učiteljstva za slučaj smrti in bolezni, 83. Kako se nam otežkočuje šolsko in izvenšolsko delovanje, 84. Ocenjevanje učiteljstva, 85. Želudac ideja vodilja, 86. Moderni učni načrt risanja v osnovni šoli, 87. Analiza človeških zmot, 88. Zmote s posebnim ozirom na evidenčno teorijo, 89. O naših močeh in vzgoji, 90. Učiteljsko pitanje.

Predavali so sledeči tovariši in tovarišice: 1. Levstikova, 2. Razinger, 3. Lenarčič, 4. Lajovic, 5. Kramar, 6. Hladnik, 7. Skala, 8. Hribernikova, 9. Lazar, 10. Sotler, 11. C. Petrovec, 12. Flere, 13. Mlačnik, 14. Košir, 15. Jakopec, 16. Engelmana, 17. Humec, 18. Dominko, 19. Rožmanova, 20. Hergout, 21. dr. Vrečko (zdravnik), 22. Schaup, 23. Zdolškova, 24. Knaflič, 25. Kafol (okr. ekonom), 26. Schechel, 27. Poljančeva, 28. Roš, 29. Črnej, 30. Rogovič, 31. Porekar, 32. Štupčeva, 33. Poznejeva, 34. Baukart, 35. Čulka, 36. (živinozdravnik iz Ljutomer), 37. Debeljak, 38. Rojc, 39. Ažmanova, 40. Šegula, 4. Riglar, 42. Lukežič, 43. Kosi, 44. Šetina, 45. Ivanetič, 46. Šega, 47. Hude, 48. dr. Veber (univerz. prof.), 49. Grögl, 50. Šumer, 51. Lah (inž.), 52. Petrovič, 53. Visočnik, 54. Krajnik, 55. Epihova, 56. Košin, 57. Spreitz, 58. Godčeva, 59. Berce, 60. Bezlajeva, 61. Zotter, 62. Jurko, 63. Peternel, 64. Sollar, 65. Lešnik, 66. Tiran, 67. Vidic, 68. Martinc, 69. Jurančič, 70. Šterk, 71. Jančič, 72. Vadnal, 73. Gosak, 74. Fr. Škulj, 75. VI. Požar, 76. Stegovec, 77. Anzulovič, 78. Al. Novak, 79. Polšak, 80. Repič.

Statistična slika je sledeča: 33 društvenih učiteljskih enot je priredilo 94 različnih predavanj, pri katerih je nastopilo 80 predavateljev, od teh 75 izmed organiziranega članstva in 5 vzetih izven organizacije.*

Ker običajnih poročil o pokrajinski in državni skupščini nisem vstrel med predavanja, je razvidno, da izmed 32 okrajnih učiteljskih društev 3 društva niso gojila predavanj, dvoje društev jih je gojilo po krožkih, vstrel sem pa med učiteljske društvene enote tudi Društvo učiteljc v Ljubljani in Mariboru, ker sem od obeh društev prejel tudi poročila za »Učit. Tov.«, dasi nista direktno včlanjeni.

Število predavanj je primeroma zelo nizko. Če računamo na 36 društvenih enot na leto najmanj 170 zborovanj, tedaj število predavanj (t. j. 94), ni doseglo

* Morda so kaki podatki izpuščeni, ker nisem prejel poročil od društvenih poročevalcev in tudi ponovne kontrole po izpisovanju nisem utegnil napraviti. Op. pis.

nih pedagogov, bili bi danes že gotovo v tem oziru na drugem stališču, nego smo sedaj. Sicer vidimo v Foersterju, Nedvedu in Gerbiču muzikalne pedage, ki so tudi obračali svojo pozornost ljudskošolski pevski didaktiki, vendar so to posamezne prikazni, brez organske zveze z istodobnim šolstvom, kar leži tudi v dejstvu, da so bili z ljudskim šolstvom le v posrednem stiku. Torej tudi njih delovanje ni moglo roditi trajnega uspeha. Domača pedagoška zgodovina nas torej uči, da nam je treba predvsem stremiti po enotnem ustroju pevskega pouka, kakor smo ga našli že v drugih državah. Le na tej podlagi bodemo napredovali. Edinstvenost pouka je torej naša reformna zahteva in se naj raztegne na vse šolske kategorije v območju cele države.

To vprašanje pa ostane sekundarne-ga pomena, dokler se mu ne ustvarijo primerni pogoji za uresničenje. In to je učni čas. Našemu predmetu je na osnovnih in meščanskih šolah odmerjena le ena tedenska učna ura. Druge države, katere smo navajali kot zglede, imajo v tem oziru uvedeni dve tedenski učni uri in to posebno na srednji in višji stopnji. Ustvariti moramo torej tudi pri nas predpo-

niti števila zborovanj in smo še daleč od našega cilja, da bi društvena zborovanja nadomestila redne počitniške socialno-izobraževalne tečaje. Število predavanj je torej treba pri društvih kvantitativno dvigniti!

Zal, da mi ni na razpolago število navzočih članov pri posameznih predavanjih, da bi s tem dobil sliko celotne in povprečne udeležbe pri predavanjih in gibanje mase. Vsekakor bodo društveni poročevalci morali v tekoči seziji omogočiti tudi ta pregled s tem: da bodo poročali, koliko je bilo udeležencev pri posameznih zborovanjih.

Število predavateljev se omejuje na 75 članov in 5 nečlanov, kar je vsekakor zelo majhno število pri 2500 članih organizacije. Mnogo jih je med člani, ki so se poglobili v ta ali oni znanstveni del ter ga obvladajo; s tem, da ne razširjajo svojih pridobitev v stanovskih vrstah, ki so ga položili v svoj študij. Oni le okoristijo sebe, ne da bi — več kot s svojo osebnostjo — skušali okoristiti z dobrinami znanja celoto. — In tudi nečlanov se ni kot predavateljev principijelno izogibati ter se jih je prav pridno posluževati, da čimvišje dvignemo, izpopolnimo in razširimo naš celokupni nvō. Z nečlani, predavatelji - strokovnjaki pridemo lahko do sistematike predavanj in do delovanja po vsaj delnem načrtu. Neohodna potreba bo v tem oziru nekaka evidenca predavateljev in polj, ki jih obdelujejo. Predvsem pa je dvigniti število predavateljev tudi v lastnih vrstah.

Prihajam k najkločljivejši točki ocene lanskega delovanja, k pogledu predavanj v kvalitativnem oziru.

Že v začetku se iz gorenjih tem razvidi, da so društva gojila predavanja brez vsake sistematike, kar jim je ravno prišlo pod roke. V tem oziru bi si upal konstatirati, da nam manjka enotnega vodstva, ki bi usmerjalo tozadevno naše kulturno stremenje in delovanje, ki bi izdelalo izobraževalen načrt ter bi angažiralo ljudi, ki bi ga sistematično izvajali v ciklikih po vseh društvih. V to svrhu se je tudi osnoval poseben kulturno-pedagoški odsek, ki naj bi vršil to nalogo v področju našega Pov. UJU.

Naslovi predavanj nam kažejo, da mnogo predavanj ni stalo vzporedno z višino časa. Ne zamerjamo praktične pedagogike, toda upal bi si trditi, da bomo na pravi poti, če posvetimo večjo pozornost in se odločimo bolj za gojitev splošnih socialno-izobraževalnih vprašanj ter uvažujemo tudi racionalno dviganje celote z ozirom na moderne smeri splošne izobrazbe, kakor tudi da damo razpravam teoretične pedagogike prednost pred praktično pedagogiko. S tem bomo napravili pri vzgoji naše celote korak naprej. Prepustimo razprave praktične pedagogike lokalnim in okrajnim učiteljskim konferencam in glejmo, da jih razširimo, pomnožimo in pospešimo tam. Tudi bi se skoro upal trditi, da smo se preveč zabulili samo v strokovna vprašanja ter preveč preziramo enotno orientacijo v splošnih javnih vprašanjih, kar nam ravno tlači našo socialno pozicijo navzdol in nam ne da onega uvaževanja, ki bi ga po svoji strokovni točnosti zaslužili.

Vsi, ki ste dobre volje, naj bi osredotočili svoje delovanje v kulturno-pe-

goje, ki so potrebni za uresničenje stremljenj po reformi pouka v umetniškem smislu. Vsa metodiška razmotrivanja so dotlej le problematiške vrednosti, ker gradimo na nezadostni podlagi. Pomislimo edino to: Pri modernem pevskem pouku naj se zraven sistematičnih vaj v razvijanju muzikalnega sluha še goji vaje v odgojo ritmiškega čuta, razen tega se naj negujejo vaje v jasni izgovorjavi in vokalizaciji, v dihanju, muzikalni diktati i. dr., in to vse v eni tedenski učni uri. Koliko časa pa preostane potem za pevanje pesni? Kdaj naj učitelj razreduje in določuje glasovni obseg učencev? Potreba uvedbe druge tedenske učne ure je torej utemeljena iz razlogov izboljšanja metodiškega postopanja pri našem predmetu. Podrejenega pomena je sedaj vprašanje, v kateri obliki se pridobi druga učna ura, ali kot obvezna ali pa kot neobvezna. Ako bi se tej zahtevi po povišanju števila obveznih tedenskih učnih ur postavljale nasproti nepremagljive ovire, potem bi bilo nasvetovati kompromisno pot z uvedbo neobvezne druge pevske učne ure. Učitelju, ki je v stanu vzbujati v učencih zanimanje za stvar, bodo služile tudi neobvezne učne ure v isti meri, kakor pa obvezne. V takih urah naj bi se

dagoškem odseku pov. UJU, ki ga predvideva nov poslovnik za odseke in naj se oprimejo idej o naši duhovni organizaciji, ki jih propagira »Popotnik«; okrajna učiteljska društva naj posvetijo v tekoči sezoni temu vprašanju več pozornosti; poročevalce o društvenih zborovanjih pa prosim, da točno poročajo o predavanjih »Učit. Tov.«, in sicer prav na kratko: ime predavatelja, društvo, dan predavanja, kraj in število navzočih (na posebnem listu, hkrati z dopisom o zborovanju) — zgolj v statistične svrhe. — k.

Vestnik meščanskih šol.

RAZSTAVA NA DEŠKI MEŠČANSKI ŠOLI V MARIBORU.

Koncem šolskega leta so nas vabili časopisi in razni lično izdelani letaki na razstavo risb, ženskih in deških ročnih del, ki so jih priredile razne šole. Pred vsem so s tem pokazale na kako visoki stopnji se nahajajo. Doprinesle so tudi dokaz, da se nahajajo na isti višini, ako ne celo višje, kakor nižje srednje šole in da se jih po krivici zapostavlja za njimi. Povsod se je videlo, kako spretno obvladajo učenci kakor tudi učenke svinčnik, barve, tuš, pastele i. dr. Po večini so bila razstavljena povsod le risarska in ženska ročna dela.

Nekaj posebnega, nenavadnega pa je bila razstava mariborske deške meščanske šole, zato je dobro, da se jo oriše tudi onim, ki sami niso imeli prilike si jo ogledati.

Razstava je bila prirejena v obsežni risalnici omenjene šole. Pred vhodom v dvorano je bilo na levi in desni steni pritrjenih v več manjših skupinah po 15 do 20 slik — to so normalni učni načrti za posamezne razrede. Že iz načrta samega si razvidel, kako sistematično se goji risanje na zavodu. Na prvi pogled se ti zdi, da je snovi za posamezne razrede malo, ko si pa natančneje pregledal, si videl, da so kvalitativne zahteve velike.

Ko sem vstopil v dvorano, sem obstal in obstrmel; nisem vedel, kaj naj bi začel. Pričnem pri risbah. Na stenah in mizah so bile lepo harmonično razvrščene risbe po posameznih razredih in skupinah. Videl si, kar si hotel: preproste liste, peresa, razno orodje, posode, sadje, ptice, živali, lepa tihožitja, slike iz narave, narodne kakor tudi moderne ornamente in celo nekaj portretov. Vse risbe so bile skrbno izdelane, in kar je glavno, okusno razvrščene, posebno se je to opazalo pri tihožitjih. Vsaka, še tako mala skupina, je predstavljala lepo zaokroženo celoto, in ne kakor se mnogokrat opazja, da so predmeti postavljeni drug poleg drugega po vrsti, ali pa so razmetani brez vsakega okusa. Večinoma vse risbe so delane z akvarelnimi barvami, deloma tudi s svinčnikom in tušem. Vse priznanje zaslužijo perorisbe IV. razreda. Edino kar bi bilo omeniti v celoti je, da so nekatere risbe premalo čiste. So nekateri učenci, ki radi delajo sence s sivo ali celo črno barvo, radi tega ne izgleda slika tako živo, kakor bi sicer. — Po risbah učencev se spozna učitelja in reči se mora, da delajo te vso čast g. ravnatelju Humku kakor tudi strok. učit. g. Poljanču in g. Lampetu.

Še bolje, kakor prve, je moral vsakdo občudovati geometrične risbe. Vrstile so se preproste ploskve, telesa vseh ob-

zduževali pevci raznih, osobito višjih razredov, v zborovo petje, kar bi bilo osobito na meščanskih šolah v namenu javnih prireditev in nastopov priporočljivo. Naša tretja zahteva je torej: Pevskemu pouku sta odmeriti (izvzemši najnižjo stopnjo) po dve tedenski uri. Le v tem slučaju bo mogoče napredovati v pevski metodi in se otresti starega mehanskega postopanja pri pouku. Pouk v smislu umetniške odgoje je torej omogočen šele po ugoditvi naših treh zahtev.

Ker je odgoja k umetnosti tudi nekaka pospeševalnica srčne kulture oziroma moralne odgoje, bo treba torej pri nas posvetiti umetniškemu predmetu večjo skrb. Povzdigniti bomo morali te predmete do one stopnje, ki je pri naših razmerah sploh dosegljiva. Uprav v tem oziru vsebuje naš narod najboljše predpogoje v svoji prerajeni muzikalni nadarjenosti. Glede tega lahko tekmujemo uspešno z drugimi narodi.

Vsled svojega vzgojnega pomena moramo še petje prišteti k onim znanstvenim predmetom, ki naj pospešujejo nacionalno vzgojo (nacionalna literatura, zgodovina in geografija). Kakor je pri teh predmetih potrebna sodobna reforma, ta-

lik, celo načrti zemljišč in poslopij, vrhunc so pa dosegle nekatere konstrukcije iz opisne geometrije.

Ciril Hočevar.

(Dalje prihodnjic.)

—c Iz kroga meščanskošolskega učiteljstva. Začetkom in koncem šolskega leta prihajajo učenci osnovnih šol k izpitom v višje razrede meščanskih šol večinoma pomanjkljivo pripravljeni. Opozarjajo se oni, ki pripravljajo učence za označene izpite, naj se prej informirajo na dotičnih šolah za njih načrte in njih zahteve, ker se izpraševalci ne morejo ozirati na predelano snov različnih šol, iz katerih prihajajo učenci.

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

—t Kmetijsko - nadaljevalni tečaj v Orlavasi. V Orlavasi v Savinjski dolini se je vršil v zadnjem šolskem letu že drugi kmetijsko-nadaljevalni tečaj. Vodil ga je nadučitelj Rado Mejo v šek. Tečaj se je pričel 15. decembra 1922 in je končal 8. aprila t. l. Šolsko leto je obsegalo 14 tednov oziroma 87 učnih ur. V I. in II. tečaju je bilo 18 učencev. Od teh jih je bilo 14 v starosti čez 16 let; ostali 4 pa v starosti od 14. do 16. leta. Tečajniki so pouk redno obiskovali, tako da ni bilo niti ene zamude. Učenci so z velikim zanimanjem sledili pouku v vseh predmetih. Učni in vzgojni smoter se je dosegel popolnoma. Praktični pouk je obsegal obisk raznih dobro in slabo urejenih hlevov, spoznavanje govejih pasem v okolici, obrezovanje in snaženje sadnega drevja pri treh posestnikih, saditev mladega in presajanje starejšega drevja, cepljenje na šolskem vrtu in pri posameznih kmetovalcih, merjenje okroglega, tesanega in žaganega lesa, ogled moderno urejene žage na vodno silo.

—t Gospodinjstvo - nadaljevalni tečaj v Št. Gotardu je trajal v zadnjem šolskem letu od 2. novembra 1922 do 6. marca t. l. skupaj 20 četrtkov. Vodila ga je učiteljica Marija Kovač, sedaj že drugo leto. Tečaja se je udeleževalo 10 deklet v starosti od 18. leta naprej. Vsak četrtek je bil celodnevni pouk od 7. zjutraj do 17. popoldne, in sicer od 7. do 10. dopoldne in od 3. do 5. popoldne teoretični pouk v kuhinji in pri šivanju. Dekleta so prav vestno hodile v tečaj in se udeleževale pouka z vsem zanimanjem. Krajni šolski svet je dal na razpolago šolske prostore, drva, posodo in perilo. Potrebna živila so prinašala dekleta sama. Jeseni se otvori nov tečaj in so dekleta že priglašena.

—t Kmetijski pouk na ljudski šoli. Predstoječi poročili naj služita za zgled, kako se da na ljudski šoli izvajati kmetijski pouk, če je količkaj prave volje in strokovne sposobnosti na strani učiteljstva. Tak pouk bi se dal danes izvajati že na mnogih šolah, če bi se merodajni činitelji zavzeli za dobro stvar. Naši mladini je treba stanovskega in strokovnega pouka! R.

—t Sadna razstava v Novem mestu. Ker je letos veliko lepega sadja na Dolenjskem, ki bi se lahko prav lepo v denar spravilo, priredi podružnica sadjarskega in vrtnarskega društva za Slovenijo v Novem mestu v prostorih državne kmetijske šole na Grmu razstavo zimskega sadja, ki se bode vršila v dneh 29. in 30. septembra ter 1. oktobra t. l. Raz-

ko je tudi utemeljena potreba reforme pevskega pouka na podlagi zgoraj navedenih zahtev.

Bližnja prihodnost bo torej pokazala, katero stališče bo zavzemala k rešitvi našega vprašanja učna zakonodaja. Ustavna zakonodaja je v tem oziru že začrtala svoje stališče v čl. 14. Glasi se: Znanost in umetnost sta svobodni in uživata zaščito in podporo države. V srednješolskem načrtu je ta smernica dobila že nekako konkretno obliko, nikakor pa ne — kakor smo videli — v ljudsko- in meščanskošolskem. Že iz državotvornih* interesov, kakor tudi radi zahteve po pospeševanju umetniške in moralne odgoje naše mladine, bi pač pričakovali tudi nekaj več modernizma. Vsa javnost mora konečno tudi biti zainteresirana na tem, da dvignemo kulturni in нравstveni nivō naroda. Kot predstavniki narodne muzikalne oziroma pevske organizacije dolžnost, zavzemati k našim vprašanjem svoje stališče.

* Smoter narodne šole je vendar po Radojevičevem načrtu med drugim tudi razvijanje nacionalne in državne zavesti.

stava ima namen: 1. da pokaže kupujočemu občinstvu kakšno zimsko sadje se dobi na Dolenjskem ter kje in v kaki množini je istega mogoče nakupiti; 2. da pokaže producentom, kake vrste zimskega sadja jim je gojiti, kako je sadje obirati, spravljati in pa opremljati. Razstava bo združena s predavanji o sadjarstvu in o uporabi sadja. Vabimo vse pridelovalce sadja na Dolenjskem, ki imajo lepo zimsko sadje (jabolka) na prodaj, naj pošljejo najpozneje do 27. t. m. na naslov državne kmetijske šole na Grmu najmanj po 12 plodov od vsake vrste z navedbo imena in množine, ki je na razpolago. Najboljše je, da v vsakem kraju en vnet sadjerejec sadje od pridelovalcev nabere in pripelje ali franco odpošlje. Sadje mora biti v papir in drobno otavo dobro zavito, da se ne obtoče. Vabimo dalje vse kupce, da si razstavo ogledajo in se prepričajo, kako sadje in kje je na Dolenjskem mogoče kupiti. Vabimo končno tudi vse napredne kmetovalce in sadjarje, naj si razstavo ogledajo, da vidijo, katera vrsta sadja gre najbolj v denar in katera sadne vrste je treba najbolj gojiti. — Za odbor podružnice sadjarskega in vrtnarskega društva v Novem mestu, dne 11. septembra 1923. — Predsednik: B. Skalický, kmetijski svetnik.

Vestnik zabavil in učit. ženskih ročnih del ter gospodinjstva

—**ž Ruše.** Tukaj je umrla 21. avgusta gospodična Gizela Lasbacherjeva, hčerka nadučitelja gosp. J. Lasbacherja. Rajna je tudi bila nekaj časa na tukajšnji šoli učiteljica ženskih ročnih del ter opravljala svojo službo najvestneje. Kot narodno zavedno dekle je delovala tudi pri raznih narodnih društvih in prireditvah. Morala je tudi gledati, ko so avstrijski orožniki leta 1914. odpeljali njenega dragega očeta in ljubo sestro v graške zapore. Z obitelji Lasbacherjevo, zlasti z dičnim in med slovenskim učitelstvom dobro znanim in uglednim tovarišem g. Jos. Lasbacherjem žaluje na stotine zvestih tovarišev in tovarišic. Blagi rajni trajen spomin, tovarišu Lasbacherju pa iskreno sožalje!

Naše narodno prosvetno delo.

MLADINSKI ODER.*

Gledališni repertori zapadnih narodov se le malo ozirajo na predstave za mladino. Manjka dobrih iger, in pravljicna snov se po večini da tehnično le težko dobro uprizoriti. Tudi so igralci tako specializirani za podajanje karakterjev »večnega trikota«, — ki je koncem konca bistvena vsebina modernih dram, — da bi se težko znali uživati v snov mladinskih iger.

Pri nas gre boljše! Naši mladinski odri so začeli pridno delati. Igralci pa niso igralci po poklicu, ampak otroci sami. Žal imajo pa naše predstave tudi svojo Ahilovo peto. Le malo je med nami ljudi, ki bi trošili svoje energije zaradi stvari same in pa iz prepričanja, da je mladinski oder najboljša vzgojno sredstvo, da pomaga k samostojnosti. Po večini — in to vidimo najbolj pri Lahih — nosijo mladinske predstave značaj dobičkaželjnosti in še česa drugega. Mladinski oder goji pri nas najbolj intenzivno »Lega nazionale« s svojim »Recreatorii«.

Šole in pouka mladinskih predstav zna ceniti le malokdo. Še več: pri nas — in tudi v naših vrstah — se dobe ljudje, ki so še tako zabavani v vzgojslovje samostanskih šol srednjega veka, da vidijo v »novotariji« mladinskih odrov kvaren upliv na šolo šolskih klopi. »Disciplina gre k vragu. — In končno: kdaj naj se uče poštevanke, če žive za čas priprav samo za igro, ki se vadi?«

Da se izmotamo iz starih predsodkov, bo res treba kaj več časa.

Edino Rusija, ki je uničila vso staro zgradbo, da zida novo, je šla povsem novo pot: Tam se ustanavljajo mladinska gledališča, ki so povsem lastnina otrok. Otroci si izberejo igro, otroci si razdele vloge in otroci se sami uče. Nič parfuma, nič po strokovnjakih priznane oderske in igralske tehnike! Igra se tako kot pojmi otrok sam. V teh gledališčih je knjižnica, in izdaja se list, ki ga ureju-

* Te vrstice prinaša »Učiteljski list« v Trstu, ker so zelo prikladne za naše razmere, jih ponatiskujemo. Uredn.

jejo in ki so mu sodniki in kritiki — otroci.

Marsikaj je že prišlo od vzhoda na zapad. Tudi to bo prišlo, ko se izčisti.

—**Poročevalce o prireditvah na šolskih odrih za naš list** opozarjamo na sklep pokrajinske skupščine, da naj v stanovske liste poročajo o prireditvah le na kratko, in sicer zgolj v svrhu statistike: Kraj, dan prireditve; ves spored; približno število obiskovalcev in iz katerega kroga, gmotni uspeh in v kak namen se porabi; katere točke so posebno ugajale občinstvu; opusti naj se vsaka samohvala tov. in tovarišic, ki so sodelovali, pač pa naj se spodaj pri poročilu navedejo oni tovariši in tovarišice, ki so se posebno odlikovali pri prireditvi, zgolj v osebno informacijo, kar pa ne pride v list; poskrbeti hočemo, da bodo oni otroci, ki so posebno dobro nastopili, pohvaljeni v mladinskih listih, enako tudi, da pridejo poročila o prireditvah tudi one liste, ki jih čita ljudstvo. — Prosimo, držite se teh sklepov, ker sicer bodo zopet zamude s poročili in hranimo z dragim papirjem in tiskom!

—**p »Sosedov god«.** Tako se imenuje nova šaljiva mladinska igra s petjem in godbo v treh dejanjih, ki je spisana na podlagi resničnega dogodka v gorenski vasi. Igra je jako živahna, zabavna in poučna. V njej nastopa 12 igralcev, in sicer 5 odraslih oseb in 7 otrok. Vsa tri dejanja se vrše v sobah oziroma prvo v veži. Igra je posebno pripravna za manjše podeželske šolske odre. Natisnjena še ni. Dobi se v prepisu z napevi vred proti primerni odškodnini pri Franu Rojec, Ljubljana, Streliška ul. 5.

Šolske ljudske knjižnice.

—**pk Šoštani.** S tukajšnjo osnovno šolo je združena ljudska knjižnica že bližje 20 let. Upravlja jo izključno učitelstvo osnovne šole. Lepo število knjig je bilo poslanih med ljudstvo, ki vedno pridneje prihaja v to knjižnico. Danes šteje knjižnica nekaj nad 1000 knjig, kar je gotovo veliko, če pomislimo, da se vzdržuje samo s prispevki za izposojevanje, ki so določeni danes z I K od knjige.

Splošne vesti.

—**Težkoče pri uvrstitvi učitelstva v položajne plače.** Ministrstvo prosvete je oddalo svoj elaborat za ureditev ministrstvu pravde. Tu dela posebna komisija na tem. Predsednik UJU tov. Milutin Stanković je 10. t. m. posetil tozadevno načelnika ministrstva pravde g. Vaso Petrovića, ki je prejel elaborat in ki je član komisije. G. Petrović je izjavil, da je komisija še daleč od izvršitve vsega dela. V pogledu učitelstva se še ni ničesar reševalo. Omenil je pa, da bi učitelji v pogledu položajnih plač prišli do druge grupe ter bi v tem slučaju ostala prva grupa za šolske nadzornike in referente, ki bi po svojih položajih dobili položajne plače prve grupe. Predsednik UJU je navedel vse razloge, po katerih bi stalni učitelji po duhu samega zakona in pravičnosti morali priti v vse grupe položajnih plač. G. Petrović je izjavil, da sam nima ničesar proti temu in bo zadeva tudi tako rešena, ako bo minister prosvete stal na tem stališču, od česar zavisi najvišje rešitev tega vprašanja. V tem slučaju bi dobili šolski nadzorniki in referenti poseben dodatek.

—**Zadnje tabelo o uvrstitvi na nove plače** je treba nekaj popolniti in izpremeniti. Z ozirom na to, da v uvrstitvi na položajne plače še ni definitivnosti, prinesemo celotno tabelo pozneje in ob tej priliki tudi tabelo III. kategorije za uvrstitev zabavil in učiteljic ženskih ročnih del.

—**Kalendar Učiteljskega Udruženja za leto 1924.** — za celo državo. Glavni odbor UJU namerava izdati v decembru skupen koledar, ki bo tiskan v cirilici in latinici, v srbohrvatskem in slovenskem jeziku ter bo prinašal poleg koledarske vsebine tudi: razne pedagoške članke; navodila za predavanje poedinih učnih predmetov in za vodstvo šolske administracije; biografije glavnih srbskih, hrvatskih in slovenskih pedagogov — s slikami; razne pedagoške aforizme in beletristične opise iz učiteljskega in šolskega življenja; statistiko šolstva, učitelstva in dece; opis prosvetnih in stanovskih ustanov in društev iz cele države; izvleček iz šolskega zakona in najvažnejših razpisov, razne orientacije učitelstvu, ki ima posla pri ministrstvu, izvleček iz zakona o taksah, navodila za penzije itd.; razne beležke in oglase; najglavnejša de-

la iz srbske, hrvatske in slovenske pedagoške literature, šolski in mladinski listi itd.; članke najboljših živčih naših pedagogov; pregled izhajajočih pedagoških in mladinskih listov in zaslužnih organizatorjev. Koledar ima namen pospešiti naše medsebojno spoznavanje in naše kulturno nacionalno edinstvo ter znači velik napredek v naši organizaciji. Opozarjamo vse tovariše in tovarišice že danes na to delo, da si ga bodo v čimvečjem številu nabavili. One tovariše pa, ki bi želeli kaj prispevati za koledar prosimo, da pošljejo najkasneje do 10. oktobra svoje dopise na naše uredništvo.

—**Bosansko učitelstvo o kongresu UJU v Ljubljani.** Naše Pov. je prejelo sledeči dopis: Učesnici Kongresa UJU iz Bosne i Hercegovine vratili su se s najlepšim utiscima i bezgranično oduševljeni iskrenom gostoljubivostu i dočekom svoje braće Slovenaca. Svaki pojedini član sjećaće se dugo i prijatno ne samo ljepota Vaše pokrajine nego i velike brižljivosti vaše da posjetiocima kongresa učinite boravak u bijeloj Ljubljani što prijatnijim. Za to Vas molimo da u ime bos. herc. učiteljstva primite našu toplu zahvalnost i da je uz srdačan bratski pozdrav saopštite i ostalim drugovima iz Slovenije, koji svojim trudom i zauzimanjem tome lijepom dočeku sve dopriniješe. — U Sarajevu, 10. sept 1923. — Pov. UJU za Bosnu i Hercegovinu u Sarajevu. Povjerenik: R. Šušljčić; tajnik: R. Radosavljevićeva.

—**One tovariše, ki jim je bila doposlana dr. Žgečeva knjiga »Problemi vzgoje najširših plasti našega naroda«** v svrhu referata pri okrajnih učiteljskih društvih prosimo, da referirajo pri prvih zborovanjih o knjigi, ker pričnemo knjigo v najkrajšem času razpošiljati na društva. Cena knjigi je 12 Din, pri skupnem naročilu potom okrajnih učiteljskih društev je cena za učitelstvo znižana in stane komad 8 Din.

—**Usposobljenostne preizkušnje** za obče osnovne in za meščanske šole se prično na državnem moškem učiteljskem v Ljubljani dne 5. novembra 1923 ob 8. uri. Pravilno opremljene prošnje za pripust k usposobljenostni preizkušnji se naj predlože po šolskem vodstvu pravočasno okrajnemu šolskemu svetu, da bodo najpozneje do dne 25. oktobra v rokah izpraševalne komisije. Kdor bi ne bil pripušččen, se bo pravočasno obvestil; posebna vabila k izpitom se ne bodo pošiljala. — Izpraševalna komisija za osnovne in meščanske šole v Ljubljani.

—**Zahvala.** Podpisani izrekam tem potom tudi v imenu svoje soproge srčno zahvalo za veličastno prireditev ob priliki proslave 25letnice mojega učiteljevanja na Koroški Beli. Predvsem se zahvaljujem domačemu učiteljskemu zboru za poklonitev krasne pomembne slike, domačemu sokolskemu društvu za dragoceni dar, domačemu tamburaškemu zboru, godbi in pevskemu zboru sokolskega društva na Jesenicah za podoknico kakor tudi gasilnemu društvu s Koroške Bele. Zahvaljujem se tudi vsem govornikom zlasti tovarišu Hudetu kot zastopniku radovljiskega učiteljskega društva, gg. strokovnemu učitelju Fr. Zupančiču, voditelju in voditeljici osnovne deške in dekliske šole na Jesenicah, krajnemu šolskemu svetu, občinskemu odboru, zastopnikom Ciril-Methodove podružnice, delavske strokovne šole, komandirjema obeh orožniških postaj na Jesenicah in Javorniku. Prav iskrena zahvala za mnogobrojne pismene in brzojavne častitke, in sicer okrajnemu šolskemu svetu v Radovljici, gg. dr. Gregorju Žerjavu m. n. r., Jankotu Žirovniku v Borovnici, Lavriču na Blokah, domači duhovščini, poštnemu uradu, mnogim šolskim vodstvom, stanovskim tovarišem in tovarišicam, prijateljem in znancem itd. ter sploh vsem udeležencem. — Koroška Bela, dne 10. septembra 1923. — Janko Báraga, nadučitelj.

—**Breznica p. Žirovnica.** Šolsko vodstvo proda za ceno po dogovoru: »Učiteljski Tovariš« od 1884. do incl. 1898. »Laibacher Schulzeitung« od 1881. do incl. 1886. »Popotnik« 1891. in 1892. Lapajne: Prvi pouk na najnižji stopnji. Ravnikar: Didaktika. Schreiner: Fizika I. in II. del. Jos. Stare: Občna zgodovina. Čerin: Glasbena Matica, zbori. Marolt: Nagrobnice. Foerster: Nauk o harmoniji in generalbasu. Körner: Der praktische Organist. Sammlung kurzer Orgel-Compositionen. Vse vezano, nekaj elegantno. —**Tovariši I. 1902,** ki so praznovali lansko leto svojo dvajsetletnico, imajo pri fotografu Rovšku v Ljubljani dvigniti še naročene slike. Prosim, ako se obrnejo čimprej naravnost na njegov naslov. Slika stane 27.50 Din. G.

—**Službo želi menjati** starejša tovarišica na štirirazrednici v lepem trgu blizu avto-postaje in mesta s tako, blizu železniške postaje, predvsem pa s stanovanjem 2 sob in kuhinje v šoli ali blizu nje. Šolske razmere prav ugodne.

—**Učne knjige za nemške osnovne šole.** Ali sestavlja kdo učne knjige za nemške osnovne šole v Sloveniji? Kateri? Prosim tozadevnih obvestil! — Jos. Novak, okr. šolski nadzornik v Kočevju.

—**pl Tečaji za strojepisje in stenografijo.** Na zasebnem učilišču Legat v Mariboru se začnejo novi tečaji za strojepisje, slovensko in nemško stenografijo dne 1. oktobra in trajajo štiri mesece. Legatovo učilišče je največja strokovna šola za stenotipijo Jugoslavije in je vsled dobrih učnih uspehov na zelo dobrem glas. Pripadniki učiteljskega stanu uživajo 50% popusta šolnine. Upisovanja in pojasnila v trgovini s pisalnimi stroji Legat, Maribor, Slovenska ulica 7.

—**Popravek.** Inserat v 37. številki »Učiteljskega Tovariša« z dne 13. sept. 1923. pod naslovom »Naš denarni zavod« ima več tiskovnih napak. Glasiti bi se moralo: Promet do 31. avg. t. l. znaša Din 324.293. Hranilne vloge se obrestujejo po 5%, proti polletni odpovedi pa po 7%. Na dopise brez vposlanih znamk za 4 Din se ne odgovarja. (Glej današnji inserat).

Pozor šolska vodstva!

Učiteljska tiskarna razprodaja odrezke risarskega papirja v treh velikostih po prav nizki ceni:

100 listov	17 24 cm	Din 11.—
100 listov	14 5/24 cm	„ 9.—
100 listov	13 5/24 cm	„ 8.—

Poštnina se zaračuna posebej!

Naša kulturna organizacija.

Ferijalni Savez učiteljstva.

—**f Vsem ferijalnim tov. icam!** Vsi event. dopisi, tikajoči se F. S., prosim, naj se pošiljajo na spodnji naslov. Dopisi, tikajoči se specijelno 152 učit. P. F. S. za kočevski-okraj naj se pošiljajo na direktan naslov podružnične tajnice: Ele Hočvarjeve, Vel. Lašče. Toliko prosim v blagohotno upoštevanje! — Slavko Mrovlje, učitelj, Črnomelj.

Književnost in umetnost.

Nove knjige in druge publikacije.

—**kpl. Tomo Jedrlić: Druga srpska ili hrvatska čitanka za slovenske šole.** Izdala in založila Učiteljska tiskarna. Cena trdo vez. 22 Din. Knjiga je prikladna za višje razrede osnovnih šol, za meščanske šole in za nižjo srednjo šolo. Odobrena je od šolske oblasti.

—**kpl. Službeno pragmatiko za drž. nameščence** izda Tiskovna zadruga v Zbirki zakonov kot posebno knjižico. Brošura izide v kratkem.

—**kpl. Dr. Lavo Čermelj: Materija in energija v sodobni fiziki.** Zbirka »Pota in cilji«. Strani 195. Cena 60 Din, po pošti 1.50 Din več. Tiskovna zadruga v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

—**kpl. Družba sv. Mohorja na Prevaljah** je izdala v drugi, predelani izdaji »Lisico Zvitorepko«, živalske pravljice za mladino, zbral ravnatelj Josip Brinar. Cena broš. za ude 14 Din, za neude 18.70 Din, vez. 7 Din več.

—**kpl. Aljaževa Slovenska Pesmarica.** I. in II. del. Tisk in založba Družbe sv. Mohorja na Prevaljah. III. izdaja. Stane vsak del za ude broširan 20 Din, za neude 26.70 Din, vezan 7 Din več.

—**kpl. Križana usmiljenost** ali življenje sv. Elizabete. Spisal dr. Alban Stolz. Z dovoljenjem pisateljevim poslovenil p. Hrizogon Majar. III. izdaja. Izdala in založila Družba sv. Mohorja na Prevaljah. Cena broš. za ude 18 Din, za neude 24 Din, vez. 7 Din več.

—**kpl. Plesničar - Grum: Zemljepis Jugoslavije:** Slovensko ozemlje. Glej oglas!

Ocene.

—**k Druga srbska ali hrvatska čitanka za slovenske šole,** ki jo je priredil tov. Tomo Jedrlić, je drugi del »Srbske ali hrvatske čitanke za slovenske šole«, ki jih bo izdala Učiteljska tiskarna v treh delih. Knjiga je prav spretno sestavljena in so v njej zastopani tako cirilski kakor latinski sestavki. Ob koncu je pridejan srbsko-slovenski »Rečnik«. Berilca so prav dobro izbrana ter so zastopani z njimi v čitanki številni pisatelji, tako: Zmaj Jovan Jovanović, Petar Preradović, Davorin Trstenjak, Avgust Šenoa itd.,

itd. Ker je knjiga poleg za osnovne, prikladna tudi za meščanske in nižje srednje šole, smo prepričani, da se jo bo uvedlo tudi tam, ko se spozna njeno vsestranost.

—k **Dr. Lavo Čermelj: Materija in energija v sodobni fiziki.** »Pota in cilji« 17. in 18. zvezek. Tekom zadnjih dvajset let more zasnovati prirodoslovec ogromen napredek v fiziki. S sijajno umsko in eksperimentalno tehniko je prodril v zgradbo molekula in atoma, ki jih danes že lahko šteje, meri, tehta, ji določa hifrost itd. Atom, ki se je zdel nedeljiv, se je izkazal kot kompliciran sestav prdrobnih teles, ki krožijo okoli centralnega jedra kot planeti okoli svojega solnca. V mikronih je odkril zadnje sestavne dele materije, v kvantih najmanjše delovne enote, energije itd. Vse to velepomembno pot fiziko-kemije, ki je v stanu popolnoma spremeniti naš dosedanji svetovni nazor, piše Čermeljeva knjiga poljudno in prikupno, tako, da je dostopna vsem izobražencem, ki se zanimajo za napredek fizikalne vede ter iščejo enotne slike o svetu. Opremljena je z mnogimi risbami in preglednimi tabelami. Našemu izobraženstvu knjigo prav toplo priporočamo.

—k **Aljaževa Slovenska Pesmarica.** I. in II. del: Nobena zbirka napevov ni zanesla tako globoko in tako na široko slovenske umetne in narodne pesmi kot Aljaževa Pesmarica. Že II. izdaja je popolnoma pošla, neprestano pa dohajajo nova naročila za Pesmarico. Zato je Mohorjeva družba priredila novo, III. izdajo. Iz te pa je izločila nekaj pesmi, ki jih je povojna doba sama črtala ali pa so jih izločili glasbeniki kot manj prikladne. Namesto njih pa so se privzele v zbirko nove pesmi raznih skladateljev. Za sedaj to izdajanje samo objavljamo in opozarjamo nanje za pesem vneto občinstvo.

—k **»Naš List« u štampi.** Uredništvo poznatog dečjeg časopisa »Naš List« objavljuje, da je 1. (septembarski) broj u štampi i da će se ovih dana početi sa ekspedicijom. — Nastavnici srednjih i učitelji narodnih škola treba da požure sa skupljanjem pretplate, koja za ovu školsku godinu iznosi 20 dinara, a šalje se, kao i do sada: Administraciji »Našeg Lista« — Beograd. — (Pop-Lukina ul. br. 14.)

—k **Josip Stritar: Izbrani spisi za mladino.** Priredila Fran Erjavec in Pavel Flere. Z risbami okrasil Saša Šantel. V Ljubljani 1923. Izdala natisnila in založila Učiteljska tiskarna. Str. LXX. + 411. Cena elegantno vezani knjigi 60 Din.

V znani Erjavec-Fleretovi zbirki »Slovenski pesniki in pisatelji«, ki jo izdaja podjetna Učiteljska tiskarna, je izšel sedaj za Levstikom-Erjavcem in Valjavcem tudi Nestor naših živečih pisateljev, to je **Josip Stritar**. Pisati o samem Stritarju in njegovem delu bi bilo danes že odveč, saj ga menda ni šolarčka, ki bi ne poznal tega imena, zato je bilo vsekakor umestno, da je izšel že sedaj tudi v mladinski izdaji, po kateri bodo pa gotovo radi segli tudi najširši krogi odraslega občinstva, ker so njegovi spisi že davno pošli. Tudi Stritar je do vseh podrobnosti urejen po vzorcu prejšnjih zvezkov te elegantne edicije ter obsega obširen življenjepis s oceno Stritarjevega dela, pesmi za mladino, razne pesmi, basni, prizore in igrokaze, povesti, poučne spise ter podroben tolmač. Tako je pokazan Stritar z vseh vidikov svojega obširnega udejstvovanja po najbolji posrečenih produktih z dotičnih polj. Mož stoji pred nami v celoti, zato pa tudi v vsej svoji mogočnosti in to je tudi največja zasluga obeh prirediteljev, kojih metoda je znana in preizkušena že po dosedanjih niumih izdajah naših klasikov. Kakor vsi dosedanji zvezki, je tudi Stritar bogato ilustriran, in sicer po Saši Šantlu, ki ga bozna slovensko občinstvo že dolgo kot enega najboljših naših ilustratorjev. Glede na vse to knjigo naitopleje priporočamo saj je cena pri njeni razkošni opremi in veliki obsežnosti več kot nizka. Prihodnji zvezki te najlepše zbirke današnjega našega knjižnega trga, na katero bo lahko ponosen vsi narod, ko bo dokončana, bodo obsegali Simona Jenka (ki je že v tisku), nadalje A. M. Slomška, J. Kersnika in Iv. Tavčarja.

—k **Lisica Zvitorepka, Jos. Brinar:** Mladina kakor tudi vsi ljubitelji prirode posegajo s posebnim veseljem po knjigah, ki prinašajo mične dogodbe iz živalskega življenja. Zato se je tudi Brinarjeva zbirka živalskih pravljic tako udomačila med nami, da je ime lisice »Zvitorepke« že postalo v Slovincih obče navadno, kakor n. pr. pri Francozih ime Renard in v Nemcih Reinecke ali pri Srbohrvatih naziv

Lija. »Lisica Zvitorepka« ni spisana nalašč za »pridkane« otroke, ampak knjiga je namenjena mladim in starim bravcem (po načelu: Ako pišeš za mladino, ne piši samo za mladino!). Mladim čitateljem prinaša knjiga zabavnih uric, starim pa podaje verno zrcalo življenja. Poleg razvedrila in zabave najdemo namreč v knjigi tudi obilo zlatih naukov za življenje. Kakó požrešnost in častihlepnost vodi v pogubo; kakó pretkanost zmazuje nad glupostjo; kakó doseže lizun čast in slavo, a neroda-poštenjak »nosi le vodo v Savo«: vse tako in še marsikako nam pove — Zvitorepka. »Lisica Zvitorepka« je že nekaj let sem izginila s knjižnega trga in tudi tiste »Slovenske večernice«, ki so prve prinesle te živalske pravljice v slovenske domove, so že izvečine raztepele in porazgubljene. Zato bo pač sedanja doraščajoča mladež zopet veselo posegla po novi izdaji »Lisice Zvitorepke« ter se vnovič in vnovič smejala in zabala ob spletkah naše pretkane lisičke-sestričke.

Naša gospodarska organizacija.

—g **Darila »Učiteljskemu konviktu« v Ljubljani.** 7% obveznice državnega investicijskega posojila (s kuponi od meseca septembra 1922): Justina Kramarjeva, učiteljica v Tomišlju, 1 à 100 Din; prej izkazanih 105 obveznic à 100 Din, skupaj 106 obveznic à 100 Din = **10.600 Din.** Srčna hvala!

Iz naše stanovske organizacije.

+ **Poročevalce o zborovanjih okrajnih učiteljskih društev za naš list** opozarjamo na sklep pokrajinske skupščine, da naj bodo poročila prav kratka. Opusti naj se vse formalnosti: otvoritve, pozdravov, naštevanje »višjih« oseb, opisovanje gostilniške postrežbe itd., itd. Poročilo naj služi statistiki, informaciji in pregledu smeri gibanja in orientaciji. Poročila naj obsegajo: Društvo, kraj in dan zborovanja; stanovske smernice društva; referati in predavanja (teme), predavatelji, zelo važne (a kratke) poteze debate in število navzočih ter odsotnih članov; resolucije predavanj in sklepi zborovanj, v kratki obliki. — Prosimo, držite se tega sklepa, ker sicer bodo zopet zamude s poročili. Hranimo z dragim papirjem in tiskom!

Iz glavnega odbora UJU v Beogradu.

+glo. **SEJA IZVRŠILNEGA ODBORA UJU v BEOGRADU** dne 8. septembra t. l.:

1. **Knjižnica UJU.** Predsednik gosp. Stanković je predlagal, da se zasnuje knjižnica UJU. Odbor je sprejel ta predlog in je sklenil, da se v to svrhu nabavi potrebne omare in bo v začetku vodil knjižnico strokovni tajnik.

2. **Reorganizacija učiteljskih.** Predsednik Stanković je poročal, da je eno najvažnejših vprašanj, ki jih ima izvesti Glavni Odbor UJU v tem letu z ozirom na resolucije kongresa, da deluje na vprašanju reorganizacije učiteljskih in izdelave novega učnega načrta za nje. Predlagal je, naj-se na g. ministra prosvete naslovi predlog, da se osnuje anketa strokovnjakov iz vseh delov naše države, ki bo izdelala načrt zakona o učiteljskih v zvezi z učnim načrtom in ob isti priliki bi reševala vprašanje: na kak način bi se prišlo do dobrih nastavnikov na učiteljskih v zvezi z vprašanjem višje izobrazbe učiteljstva. V debati se je povdarjalo, da se je pri tem ozirati na to, da je izvesti organizacijo učiteljskih tako, da bo mogoč prestop na univerzo.

Iz poverjeništvu UJU v Ljubljani.

+pov. **Blagajnikom okrajnih učiteljskih društev!** Tovariše blagajnike prosim, da se bolj pogosto spominjajo glavne blagajne. Pri zborovanjih učiteljskih društev bo dovolj prilike, opozoriti članstvo, naj stori napram blagajni svojo dolžnost. Letošnji izredni izdatki so nam blagajno do dobra izčrpali. Prosim torej, poživimo organizacno delo tudi v tej smeri. Ob enem prosim, da nam poravnajo društva, ki tega še niso storila, stroške I. zvezka stanovske strok. knjižnice. 10 društev je še na dolgu te stroške. Če ta opomin ne bo zalegel, bomo dotična društva imenomoma navedli v »Učiteljskem Tovarišu«.

Glavni blagajnik.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

= **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KOČEVSKI OKRAJ** zboruje v prvi polovici oktobra. Kdaj in kje, o tem v prihodnji številki. Dnevni red bo zelo zanimiv. Odborova seja v nedeljo, 23. t. m. po prihodu opoldanskega vlaka v Ribnici. Več v vabilih posameznim odborikom.

= **NOVOMEŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO** zboruje v torek, 2. oktobra točno ob 9. uri v osnovni šoli v Novem mestu po tem dnevnem redu: 1. Poročilo predsednika. 2. Poročilo o skupščinah. 3. O sadnih vrstah, ki so primerne za naše kraje; predava strokovnjak z Grma. 4. Slučajnosti. Po zborovanju skupen ogled sadne razstave na kmetijski šoli na Grmu. Pri zborovanju vplačevanje članarine za Slov. Šol. Matico za leto 1923. in razdelitev podrobnega učnega načrta in skica za risanje. Razstava bo zelo zanimiva in poučna, zato upam, da pridete vsi. Predsednik.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana

Štev. 410/1.

RAZPIS NADUČITELJSKE SLUŽBE.

Na dvorazredni osnovni šoli v **Zabukovju** se razpisuje nadučiteljska služba v stalno namestitev.

Pravilno opremljene prošnje naj se predložijo po predpisani poti najkasneje do **dne 10. oktobra 1923**

pri podpisnem okrajnem šolskem svetu.

Okrajni šolski svet sevniški, Brežice, dne 15. septembra 1923.

Štev. 2250.

RAZPIS UČITELJSKE SLUŽBE NA MEŠČANSKI ŠOLI.

Po naročilu višjega šolskega sveta z dne 10. septembra 1923, št. 6780 se razpisuje v stalno namestitev na dekliški meščanski šoli II. v **Mariboru** služba strokovne učiteljice za I. skupino in za srbski ali hrvatski jezik, odnosno za I. ali II. zagrebško skupino.

Redno opremljene prošnje je treba

vposlati mestnemu šolskemu svetu v Mariboru najkasneje do

dne 14. oktobra 1923.

Mestni šolski svet v Mariboru,

dne 15. septembra 1923.

Predsednik: V. Grčar, l. r.

Štev. 533/0—534/0.

RAZPIS NADUČITELJSKIH IN UČITELJSKIH SLUŽB.

Z dovoljenjem višjega šolskega sveta se v tukajšnjem šolskem okraju razpisujejo v stalno namestitev naslednje učiteljske službe in nadučiteljska služba:

1. **Sv. Boltenk na Kogu**, 4razrednica: mesto nadučitelja in učiteljice.

2. **Sv. Tomaž**, 6razrednica: 2 učiteljski službi, eno le za moške prosilce.

Pravilno opremljene prošnje je predpisanim potom vlagati pri označenih krajnih šolskih svetih do

dne 8. oktobra 1923.

Okrajni šolski svet ormoški.

Predsednik: Pavel Flerè s. r.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 31. avg. t. l. **Din 324.293.—**

Hranilne vloge se obrestujejo po 5%, proti polletni odpovedi pa po 7%.

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/26. do 1/26. ure popoldne.

Na dopise brez vposlanih znamk za 4 Din se ne odgovarja.

ŽIKO

Pokusite - - - - - **ŽIKO** - - in se prepričajte, da ni okusnejše kave. Popolnoma nadomešča pravo kavo, zato je tudi najcenejša. Dobi se v vseh boljših trgovinah. Prijatelji nekdanje Vydrovke jo lahko naroče tudi direktno po povzetju najmanj 5 kg. **Pražarna »Žika«**, d. z o. z. Ljubljana, Rožna dolina.

... Pošljite nemudoma zopet 5 kg Žike. Ker je kuhinja par dni brez nje, je vse narobe. M. P. Bled, 27. 7. 1923.

... Žike smo se tako privadili, da ne potrebujemo nobene druge kave ... F. H. naduč. Svečina, 2. 5. 1923.

... Žika je res takšna, kakor je bila svoj čas Vydrovka, zato mi pošljite zopet 5 kg ... I. S. Rečica, 3. 6. 1923.

DRUGA SRBSKA ALI HRVATSKA ČITANKA

prikladna za višje razrede osnovnih šol in tudi za meščanske ter nižje srednje šole.

Sestavil: **TOMO JEDRLINIČ.**

Odobreno od oddelka za prosveto z dne 21. VIII. 1923, št. 3137.

CENA VEZANI KNJIGI 22 DIN.

Knjiga je drugi del »Srbsko-hrvatskih čitank za slovenske osnovne šole« v treh delih, ki jih izda Učiteljska tiskarna.

NAROČA SE V KNJIGARNI UČITELJSKE TISKARNE V LJUBLJANI.

Priporočamo!

Priporočamo!

Pravkar je izšel

zemljepis Jugoslavije
I. del

slovensko ozemlje

[Sestavila: **PAVEL PLESNICAR** in **RADO GRUM.**]

Z 10 zemljevidi in 24 pokrajinskimi slikami.

Odobreno z odlokom pokrajinske uprave za prosveto.

Cena vezani knjigi 28 Din.

Naročila sprejema: Knjigarna Učiteljske tiskarne v Ljubljani.